JORH
Journal of Religions & Health
J Religions & Health, 2024; 4(2): 1-7 Doi: 10.32592/jorh.4.2.1
https://aijrh.umsha.ac.ir/

Original Article

Iranian Islamic lifestyle: The Perspective of Kermanshah University of Medical Sciences Students

Mehdi Mirzaei-Alavijeh[1], Farzad Jalilian[1]*

1. Islamic Studies and Health Sciences Interdisciplinary Research Center, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran

Article history:
Received: 09 May 2024
Revised: 10 July 2024
Accepted: 20 July 2024
ePublished: 22 July 2024

***Corresponding author:** Farzad Jalilian, Islamic Studies and Health Sciences Interdisciplinary Research Center, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran.

Email: f_jalilian@yahoo.com

Abstract

Background and Objective: The Islamic Revolution aimed to Islamize personal and social aspects of life. The Supreme Leader highlighted the importance of lifestyle in the second step of the revolution. The present study aims to assess students' familiarity with and attitudes toward the Iranian Islamic lifestyle model.

Materials and Methods: This descriptive research was conducted on students at Kermanshah University of Medical Sciences in 2022. Data were gathered through written self-reporting questionnaires. The participants were selected via simple random sampling with a probability proportional to the size. The data were analyzed using SPSS software (version 16).

Results: Based on the results, 39.1% of students had very little familiarity with the Iranian Islamic lifestyle, while 21.4% had little familiarity. The belief in strengthening family relationships through promoting the Iranian Islamic lifestyle received the highest mean score among the participants. The students obtained 61% of the maximum obtainable score for the opinion questionnaire regarding the Iranian Islamic lifestyle. Previous familiarity with the pillars of the Iranian Islamic lifestyle and participation in extracurricular activities were found to be the most significant factors affecting students' perspectives on the Iranian Islamic lifestyle.

Conclusion: The results of this study offer valuable insights for university cultural planners. It is recommended that interventions be implemented to increase students' familiarity with the core of the Iranian Islamic lifestyle, such as organizing training sessions during cultural hours. This can be beneficial in promoting this lifestyle through extracurricular activities.

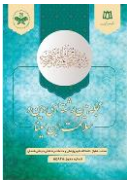
Keywords: Attitude, Islam, Islamic Revolution, Statement of the Second Step

Please cite this article as follows: Mirzaei-Alavijeh M, Jalilian F. Iranian Islamic lifestyle: The Perspective of Kermanshah University of Medical Sciences Students. J Religions & Health. 2024; 4(2): 1-7. DOI: 10.32592/jorh.4.2.1

[Downloaded from aijrh.umsha.ac.ir on 2026-11-20]

Copyright © 2023 Journal of Religions and Health. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cite

JOHE
مجله بین رشته ای دین و سلامت ابن سینا
دوره ۴، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۴۰۳، صفحات: ۷-۱
https://aijrh.umsha.ac.ir/
UMSHA Press

مقاله پژوهشی

سبک زندگی اسلامی‌ایرانی: دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم‌پزشکی کرمانشاه

مهدی میرزایی علویجه[۱]، فرزاد جلیلیان[۱*]

[۱]- مرکز تحقیقات پژوهش‌های بین‌رشته‌ای معارف اسلامی و علوم سلامت، دانشگاه علوم‌پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۲/۲۰
تاریخ ویرایش مقاله: ۱۴۰۳/۰۴/۲۰
تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۴/۳۰
تاریخ انتشار مقاله: ۱۴۰۳/۰۵/۰۱

تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی همدان محفوظ است.

* **نویسنده مسئول:** فرزاد جلیلیان، مرکز تحقیقات پژوهش‌های بین‌رشته‌ای معارف اسلامی و علوم سلامت، دانشگاه علوم‌پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران

ایمیل: f_jalilian@yahoo.com

چکیده

سابقه و هدف: اسلامی شدن سبک زندگی در حوزه‌های گوناگون فردی و اجتماعی یکی از آرمان‌های اصلی انقلاب اسلامی بوده است و دراین‌راستا مقام معظّم رهبری به یکی از محورهایی که در بیانیه گام دوم اشاره کردند، مسئله سبک زندگی است. هدف از انجام این پژوهش، تعیین میزان آشنایی و دیدگاه دانشجویان درخصوص الگوی سبک زندگی اسلامی‌ایرانی است.

مواد و روش‌ها: این پژوهش یک مطالعه توصیفی است که در میان دانشجویان دانشگاه علوم‌پزشکی و خدمات بهداشتی‌درمانی کرمانشاه در سال ۱۴۰۲ انجام شد. اطلاعات با بهره‌گیری از پرسش‌نامه کتبی به‌صورت خودگزارش‌دهی جمع‌آوری شدند. نمونه‌گیری به‌صورت تصادفی ساده و با احتمال متناسب با حجم انجام گرفت. داده‌ها در نرم‌افزار SPSS ویرایش ۱۶ تجزیه‌وتحلیل شدند.

یافته‌ها: ۳۹/۱ درصد و ۲۱/۴ درصد از دانشجویان به ترتیب آشنایی خیلی کم و کم با محورهای سبک زندگی اسلامی‌ایرانی داشتند. باور به «تحکیم روابط خانواده‌ها» با ترویج سبک زندگی اسلامی‌ایرانی بیشترین میانگین نمره را در بین گویه‌های موردبررسی کسب کرد. دانشجویان ۶۱ درصد از حداکثر نمره قابل‌اکتساب برای پرسش‌نامه دیدگاه درخصوص سبک زندگی اسلامی‌ایرانی را کسب کردند. میزان آشنایی قبلی با محورهای سبک زندگی اسلامی‌ایرانی و همچنین شرکت در فعالیت‌های فوق‌برنامه مهمترین عوامل تأثیرگذار بر دیدگاه دانشجویان درخصوص سبک زندگی اسلامی‌ایرانی بودند.

نتیجه‌گیری: یافته‌های مطالعه حاضر اطلاعات ارزشمندی را در اختیار برنامه‌ریزان فرهنگی دانشگاه قرار می‌دهد. با توجه میزان آشنایی دانشجویان با محورهای سبک زندگی اسلامی‌ایرانی و تأثیر شرکت در فعالیت‌های فوق‌برنامه ترویج این سبک زندگی و بنابراین انجام چنین مداخلاتی، برای مثال با برگزاری جلسات آموزشی در ساعات فرهنگی دانشگاه، در افزایش آشنایی بیشتر دانشجویان با محورهای سبک زندگی اسلامی‌ایرانی پیشنهاد می‌شود.

واژگان کلیدی: بیانیه گام دوم، انقلاب اسلامی، اسلام، نگرش

استناد: میرزایی علویجه، مهدی؛ جلیلیان، فرزاد. سبک زندگی اسلامی‌ایرانی: دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم‌پزشکی کرمانشاه. دین و سلامت ابن سینا، پاییز و زمستان ۱۴۰۳؛۴(۲): ۷-۱

مقدمه

یکی از مفاهیم رایج در حوزه علوم اجتماعی، سبک زندگی است و اکنون در هزاره جدید به خاطر فردی شدن بسیاری از جنبه‌های عینی زندگی، موردتوجه جدّی قرار گرفته است که برمبنای جنبه‌های ذهنی همچون ارزش‌ها و باورها شکل می‌گیرد و به‌مثابه ابزاری قابل‌مشاهده، فردیت هر عضو جامعه را بازنمایی می‌کند [۱]. سبک زندگی یعنی کلّیت بی‌همتا و فردی زندگی که همه فرایندهای عمومی زندگی ذیل آن قرار دارند. افزون‌براین، سبک زندگی الگویی برآمده از ارزش‌ها و باورهای مشترک یک گروه یا جامعه است که به‌صورت رفتارهای مشترک ظاهر می‌شود. همچنین به‌عنوان عینیت‌بخشی به ذهنیات در قالب اشکال شناخته‌شده اجتماعی است؛ چنان‌که سبک

[Downloaded from aijrh.umsha.ac.ir on 2026-11-20]

زندگی را متأثّر از عادات فکری و معرفت فرد برشمرده‌اند [۲]. سبک زندگی روشی برای تعریف ارزش‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای افراد است که اهمیت آن در تحلیل‌های اجتماعی روزبه‌روز در حال افزایش است [۳]. درخصوص اهمیت سبک زندگی، بسیاری از مطالعات نشان‌دهنده ارتباط بین سبک زندگی و اختلالات روانی‌اجتماعی هستند [۴-۶]. بدین‌جهت، مبحث سبک زندگی به خاطر گستره نفوذی که در عقاید، عادت‌ها و انتخاب‌های مردم ازیک‌سو و همچنین نقش آن در هنجارآفرینی در جامعه ازسوی‌دیگر دارد، حائز اهمیت بسیار است [۷].

تأثیر تمدّنی غرب بر سبک زندگی ایرانیان بسیار جدّی است، تا حدّی که به‌صورت الگوهای نسبتاً ثابت و عادات روزمرّه درآمده است [۸]. متأسّفانه شاهد هستیم سبک زندگی دانشجویی از الگوی اسلامی و ایرانی فاصله معناداری دارد [۱]. سبک زندگی به‌صورت عمومی به موضوع رفتار می‌پردازد. اما وقتی قصد داشته باشیم سبک زندگی اسلامی را بررسی کنیم، باید اسلامی بودن را در بُعد شناختی نیز موردتوجه قرار دهیم تا علاوه‌بر مطالبی که در علوم‌پزشکی، روان‌شناسی و جامعه‌شناسی دراین‌خصوص بیان شده است، به نیّت‌ها نیز توجه شود [۹].

اسلامی شدن سبک زندگی در حوزه‌های گوناگون فردی و اجتماعی یکی از آرمان‌های اصلی انقلاب اسلامی بوده است که برخلاف تلاش‌های انجام‌شده، جامعه فعلی ما به‌علّت تأثیرپذیری از سبک زندگی قبل از انقلاب اسلامی و ازسوی‌دیگر به‌دلیل تهاجم فرهنگی بیگانگان نتوانسته است بین باورهای دینی و سبک زندگی خود ارتباط تنگاتنگی ایجاد کند و دراین‌راستا مقام معظّم رهبری با درک صحیح از این وضعیت نگران‌کننده، به یکی از محورهایی که در بیانیه گام دوم اشاره کردند، مسئله سبک زندگی است [۱۰]. سبک زندگی از موضوعاتی است که مقام معظّم رهبری توجه ویژه‌ای به آن داشته و طی چند سال اخیر بر آن تأکید داشته‌اند و در بیانیه گام دوم انقلاب به‌صراحت به مبحث سبک زندگی اسلامی‌ایرانی اشاره کرده و آن را بخش اساسی و حقیقی پیشرفت و تمدن‌سازی نوین اسلامی خوانده‌اند [۹]. با توجه به تأکید مقام معظّم رهبری دررابطه‌با ترویج الگوی سبک زندگی اسلامی‌ایرانی و ضرورت آشنایی هرچه بیشتر جوانان با آن، در مطالعه حاضر به بررسی میزان آشنایی و دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم‌پزشکی و خدمات بهداشتی‌درمانی کرمانشاه درخصوص الگوی سبک زندگی اسلامی‌ایرانی پرداخته شد.

روش کار

مطالعه حاضر یک مطالعه توصیفی است که در میان ۲۱۸ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم‌پزشکی و خدمات بهداشتی‌درمانی کرمانشاه در سال ۱۴۰۲ انجام شد. حجم نمونه با توجه به انحراف‌معیار دیدگاه دانشجویان درخصوص الگوی سبک زندگی اسلامی‌ایرانی به‌دست‌آمده از مطالعه پایلوت (۷/۵۳) و سطح معناداری ۵ درصد و با در نظر گرفتن میزان خطای یک واحد ۲۱۸ نفر برآورد شد. جهت نمونه‌گیری، ابتدا دانشکده‌های مختلف دانشگاه به‌عنوان خوشه در نظر گرفته و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و با احتمال متناسب با حجم در هریک از خوشه‌ها، شرکت‌کنندگان انتخاب شدند. معیارهای ورود به مطالعه عبارت بودند از دانشجوی دانشگاه علوم‌پزشکی کرمانشاه و رضایت به شرکت در مطالعه. پاسخ دادن ناقص به گزینه‌های پرسش‌نامه به‌عنوان معیار خروج از مطالعه در نظر گرفته شد. قابل‌ذکر است در پایان تعداد ۲۶ پرسش‌نامه که بسیار ناقص تکمیل شده بودند، از مطالعه کنار گذاشته شدند (نرخ پاسخ‌دهی برابر با ۸۸ درصد بود). همه شرکت‌کنندگان از محرمانه بودن اطلاعات و هدف پروژه مطّلع و با تمایل وارد مطالعه شدند. مطالعه به تأیید کمیته اخلاق دانشگاه علوم‌پزشکی و خدمات بهداشتی‌درمانی کرمانشاه (شناسه اخلاق: IR.KUMS.REC.۱۴۰۱.۱۷۷) رسید.

ابزارهای جمع‌آوری داده

پرسش‌نامه شامل دو بخش بود: بخش اوّل اطلاعات جمعیت‌شناختی که سؤالاتی ازجمله سن، جنس، دانشکده محلّ تحصیل، مقطع تحصیلی، وضعیت اشتغال، میزان تحصیلات والدین، شغل والدین، وضعیت تأهّل، وضعیت اقتصادی خانواده، ترم تحصیلی و میزان آشنایی با محورهای الگوی سبک زندگی اسلامی‌ایرانی را شامل می‌شد. بخش دوم ۱۰ گویه (به‌عنوان‌مثال، سبک زندگی اسلامی‌ایرانی باعث تحکیم روابط خانواده‌ها می‌شود) بود که دیدگاه دانشجویان درخصوص سبک زندگی اسلامی‌ایرانی را موردسنجش قرار می‌داد. این پرسش‌نامه در مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای با مقادیر امتیاز از ۱ (خیلی کم) تا ۵ (خیلی زیاد) سنجیده شد. جهت امتیازدهی این مقیاس، نمرات در تمام ۱۰ گویه برای یک محدوده نمره کل بین ۱۰ تا ۵۰ جمع شدند. نمره بالاتر نشان‌دهنده دیدگاه بهتر درخصوص سبک زندگی اسلامی‌ایرانی بود. پایایی ابزار با بهره‌گیری از آزمون ضریب آلفا برابر با ۰/۸۴ برآورد شد که نشان‌دهنده پایایی مطلوب ابزار بود.

آنالیز داده‌ها: داده‌ها در نرم‌افزار آماری SPSS ویرایش ۱۶ تجزیه‌وتحلیل شدند. داده‌های توصیفی با میانگین (انحراف‌معیار) و تعداد (درصد) گزارش شده‌اند. برای اندازه‌گیری پیش‌بینی‌کننده‌های دیدگاه دانشجویان درخصوص سبک زندگی اسلامی‌ایرانی، از رگرسیون خطّی خام و تعدیل‌شده استفاده شد. در مدل خام، متغیّرها به‌صورت جداگانه وارد مدل شدند و اگر متغیّری سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۲۵ داشت، در مدل تعدیل‌شده قرار می‌گرفت.

یافته ها

میانگین سنّ شرکت‌کنندگان ۲۱/۹۷ با انحراف‌معیار ۲/۶۰ در دامنه سنّ ۱۸ تا ۳۲ سال بود. اکثریت شرکت‌کنندگان زن (۷۸/۱ درصد) بودند. ۶۳/۵ درصد دانشجوی مقطع کارشناسی بودند. تعداد ۲۱ نفر (۱۰/۹ درصد) از دانشجویان هم‌زمان با تحصیل مشغول به

[Downloaded from aijrh.umsha.ac.ir on 2026-11-20]

کار بودند. درخصوص تحصیلات پدر، به ترتیب ۲۶ درصد، ۳۳/۴ درصد و ۴۰/۶ درصد آن را دیپلم، دیپلم و دانشگاهی گزارش کردند. همچنین ۳۵/۴ درصد، ۳۲/۳ درصد و ۳۲/۳ درصد نیز تحصیلات مادر خود را زیر دیپلم، دیپلم و دانشگاهی عنوان کردند. ۷۴/۵ درصد از شرکت‌کنندگان عنوان کردند مادر آنان خانه‌دار است. همچنین به ترتیب ۳۰/۷ درصد، ۳۱/۸ درصد، ۱۷/۲ درصد و ۲۰/۳ درصد از دانشجویان شغل پدر خود را شاغل در ادارات دولتی، شاغل در بخش خصوصی، کارگر و بازنشسته عنوان کردند. ۹/۴ درصد از دانشجویانِ موردبررسی متأهّل و ۹۰/۶ درصد آنان مجرّد بودند. ۶۲ درصد شرکت‌کنندگان وضعیت اقتصادی خانواده خود را متوسط گزارش کردند. همچنین ۱۴ درصد وضعیت اقتصادی خانواده خود را ضعیف و ۲۴ درصد نیز آن را خوب گزارش کردند. میانگین‌ترم تحصیلی دانشجویانِ موردبررسی ۳/۷۴ با انحراف‌معیار ۲/۰۴ ترم بود.

۶۰/۵ درصد دانشجویان میزان آشنایی خیلی کم (۳۹/۱ درصد) یا کم (۲۱/۴ درصد) با محورهای سبک زندگی اسلامی‌ایرانی داشتند. ۲۵ درصد از دانشجویان عنوان کردند آشنایی متوسطی با آن داشتند. همچنین ۹/۹ درصد و ۴/۷ درصد این میزان آشنایی را زیاد و خیلی زیاد گزارش کردند. همچنین ۶۵/۶ درصد دانشجویان میزان شرکت در فعالیت‌های فوق‌برنامه دانشگاه را خیلی کم (۴۷/۹ درصد) و کم (۱۷/۷ درصد) و ۲۳/۴ درصد متوسط، ۵/۳ درصد زیاد و ۵/۷ درصد خیلی زیاد گزارش کردند.

میانگین نمره کسب‌شده دانشجویان از پرسش‌نامه دیدگاه درخصوص سبک زندگی اسلامی‌ایرانی برابر با ۳۰/۵۲ با انحراف‌معیار ۹/۸۶ بود. این یافته نشان می‌دهد دانشجویان موردبررسی ۶۱ درصد از حداکثر نمره قابل‌اکتساب برای پرسش‌نامه دیدگاه درخصوص سبک زندگی اسلامی‌ایرانی را کسب کردند. وضعیت پاسخ به گویه های پرسش‌نامه دیدگاه دانشجویان درخصوص سبک زندگی اسلامی‌ایرانی در جدول ۱ آورده شده است. همان‌گونه که یافته‌ها نشان می‌دهند، گویه باور به «تحکیم روابط خانواده‌ها» با ترویج سبک زندگی اسلامی‌ایرانی بیشترین میانگین نمره را در بین دانشجویان کسب کرده است.

جدول ۱. وضعیت پاسخ به گویه‌های پرسش‌نامه دیدگاه دانشجویان درخصوص سبک زندگی اسلامی‌ایرانی

گویه	میانگین (انحراف‌معیار)	خیلی کم تعداد (درصد)	کم تعداد (درصد)	تا حدودی تعداد (درصد)	زیاد تعداد (درصد)	خیلی زیاد تعداد (درصد)
سبک زندگی اسلامی‌ایرانی باعث تحکیم روابط خانواده‌ها می‌شود.	۳/۲۳ (۱/۱۹)	۲۲ (۱۱/۵)	۲۵ (۱۳)	۶۰ (۳۱/۳)	۵۶ (۲۹/۲)	۲۹ (۱۵/۱)
توجه به توصیه‌های سبک زندگی به کاهش آسیب‌های اجتماعی و جرائم در جامعه منجر می‌شود.	۳/۱۱ (۱/۲۰)	۲۷ (۱۴/۱)	۲۶ (۱۳/۵)	۵۷ (۲۹/۷)	۶۱ (۳۱/۸)	۲۱ (۱۰/۹)
برای مقابله با تهاجم فرهنگی، ترویج سبک زندگی اسلامی‌ایرانی در جامعه ضرورت دارد.	۳/۰۹ (۱/۱۹)	۲۵ (۱۳)	۳۳ (۱۷/۲)	۵۴ (۲۸/۱)	۵۹ (۳۰/۷)	۲۱ (۱۰/۹)
ترویج سبک زندگی اسلامی‌ایرانی باعث کاهش فساد در جامعه می‌شود.	۳/۰۹ (۱/۲۰)	۲۹ (۱۵/۱)	۲۳ (۱۲)	۶۰ (۳۱/۳)	۶۰ (۳۱/۳)	۲۰ (۱۰/۳)
سبک زندگی اسلامی‌ایرانی به ارتقای تاب‌آوری فرد در مقابله با مسائل روزمرّه زندگی منجر می‌شود.	۳/۰۷ (۱/۲۴)	۳۲ (۱۶/۷)	۲۲ (۱۱/۵)	۶۱ (۳۱/۸)	۵۴ (۲۸/۱)	۲۳ (۱۲)
سبک زندگی اسلامی‌ایرانی باعث ارتقای سلامت ذهن می‌شود.	۳/۰۲ (۱/۱۷)	۲۹ (۱۵/۱)	۲۷ (۱۴/۱)	۶۲ (۳۲/۳)	۵۸ (۳۰/۲)	۱۶ (۸/۳)
سبک زندگی اسلامی‌ایرانی به بهبود وجدان کاری منجر می‌شود.	۳/۰۲ (۱/۲۷)	۳۳ (۱۷/۲)	۲۹ (۱۵/۱)	۵۴ (۲۸/۱)	۵۲ (۲۷/۱)	۲۴ (۱۲/۵)
با توجه به تبلیغات گسترده رسانه‌های غربی، اجرای سبک زندگی اسلامی‌ایرانی درحال‌حاضر جنبه آرمانی دارد.	۳/۰۰ (۱/۱۸)	۲۵ (۱۳)	۳۴ (۱۷/۷)	۷۴ (۳۸/۵)	۳۴ (۱۷/۷)	۲۵ (۱۳)
ترویج سبک زندگی اسلامی‌ایرانی به ارتقای بهبود عدالت اجتماعی منجر می‌شود.	۲/۹۶ (۱/۱۸)	۲۸ (۱۴/۶)	۳۵ (۱۸/۲)	۶۳ (۳۲/۸)	۴۸ (۲۵)	۱۸ (۹/۴)
توجه به توصیه‌های سبک زندگی اسلامی‌ایرانی به بهبود رژیم غذایی در جامعه منجر می‌شود.	۲/۸۸ (۱/۲۳)	۳۴ (۱۷/۷)	۳۵ (۱۸/۲)	۶۴ (۳۳/۳)	۳۷ (۱۹/۳)	۲۲ (۱۱/۵)

[Downloaded from aijrh.umsha.ac.ir on 2026-11-20]

در جدول ۲ با بهره‌گیری از رگرسیون خطّی خام و تعدیل‌شده، به بررسی مهم‌ترین عوامل زمینه‌ای و جمعیت‌شناختیِ مؤثر بر دیدگاه دانشجویان درخصوص سبک زندگی اسلامی‌ایرانی پرداخته شد. پس از حذف متغیّرهایی که معناداری کمتر از ۰/۲۵ داشتند، در مدل تعدیل‌شده، از بین عوامل موردبررسی، دو متغیّر «میزان آشنایی با محورهای سبک زندگی اسلامی‌ایرانی» و همچنین «شرکت در فعالیت‌های فوق‌برنامه» مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر دیدگاه دانشجویان درخصوص سبک زندگی اسلامی‌ایرانی بودند.

جدول ۲. عوامل زمینه‌ای و جمعیت‌شناختیِ مؤثر بر دیدگاه دانشجویان درخصوص سبک زندگی اسلامی‌ایرانی

	مدل ۱- (خام)				مدل ۲- (تعدیل‌شده)			
	B	Std. Error	Beta	P	B	Std. Error	Beta	P
سن	-۰/۵۱۲	۰/۲۷۲	-۰/۱۳۵	۰/۰۶۲	-۰/۴۱۲	۰/۲۷۰	-۰/۱۱۰	۰/۱۲۸
جنس	۰/۵۸۳	۱/۲۷۲	۰/۰۲۴	۰/۷۳۶	-	-	-	-
وضعیت تأهّل	۰/۶۳۶	۲/۴۵۰	۰/۰۱۹	۰/۷۹۵	-	-	-	-
مقطع تحصیلی	۰/۰۳۵	۱/۴۸۴	۰/۰۰۲	۰/۹۸۱	-	-	-	-
ترم تحصیلی	-۰/۴۷۹	۰/۳۶۰	-۰/۰۹۹	۰/۱۸۴	-۰/۱۶۹	۰/۳۵۱	-۰/۰۳۵	۰/۶۳۱
شغل	۱/۷۱۴	۲/۲۸۵	۰/۰۵۴	۰/۴۵۴	-	-	-	-
تحصیلات پدر	-۰/۴۷۳	۰/۸۸۸	-۰/۰۳۹	۰/۵۹۵	-	-	-	-
تحصیلات مادر	۰/۱۷۰	۰/۸۶۸	۰/۰۱۴	۰/۸۴۵	-	-	-	-
شغل پدر	-۰/۰۴۱	۰/۴۹۵	-۰/۰۰۶	۰/۹۳۴	-	-	-	-
شغل مادر	۱/۰۸۳	۱/۶۳۶	۰/۰۴۸	۰/۵۰۹	-	-	-	-
وضعیت اقتصادی خانواده	-۰/۱۱۱	۱/۱۷۳	-۰/۰۰۷	۰/۹۲۵	-	-	-	-
آشنایی با محورهای سبک زندگی اسلامی‌ایرانی	۲/۶۴۳	۰/۵۶۸	۰/۳۲۰	< ۰/۰۰۱	۱/۵۵۹	۰/۷۳۹	۰/۱۸۳	۰/۰۳۶
شرکت در فعالیت‌های فوق‌برنامه	۲/۶۳۲	۰/۵۶۴	۰/۳۲۰	< ۰/۰۰۱	۱/۵۶۷	۰/۶۹۹	۰/۱۹۴	۰/۰۲۶

بحث

با توجه به دانش نویسندگان، مطالعه حاضر اوّلین پژوهش علمی درخصوص بررسی دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم‌پزشکی و خدمات بهداشتی‌درمانی کرمانشاه درخصوص سبک زندگی اسلامی‌ایرانی و دارای اطلاعات ارزشمندی برای برنامه‌ریزان و مدیران حوزه معاونت فرهنگی دانشجویی است. یافته‌های ما نشان دادند که ۶۰/۵ درصد از دانشجویان آشنایی خیلی کم و یا کم با محورهای سبک زندگی اسلامی‌ایرانی داشتند. این یافته با مطالعه اسدیان و حیدری کلجه در میان دانشجویان دانشگاه شهیدمدنی آذربایجان همسو نیست. آنان وضعیت دانش و اطلاعات دانشجویان نسبت به سبک زندگی اسلامی‌ایرانی را مطلوب گزارش کردند [۱۱]. البته همسو با یافته مطالعه ما، ایران‌نژاد و منعمی نیز در مطالعه خود در میان دانش‌آموزان مقطع متوسطه در شهر کرج بیان کردند نیاز جدّی به آموزش درخصوص ابعاد سبک زندگی ایرانی‌اسلامی دارند [۱۲]. شواهد پیشین نشان می‌دهد با تأمّل در ارزش‌ها و سبک زندگی افراد جامعه ایرانی، می‌توان گفت موضوع سبک زندگی اسلامی‌ایرانی ازجمله مباحث و موضوعاتی است که چندان موردتوجه واقع نشده است و ازطرفی هم جامعه کنونی ما نتوانسته است میان باورهای بنیادین و ارزش‌های اصیل اسلامی ازیک‌سو و سبک زندگی خود در حوزه‌های مختلف اجتماعی، ارتباط معنادار و وثیق ایجاد کند و می‌توان ادّعا کرد که یکی از عوامل مهم در شکل‌گیری چنین وضعیت نامناسبی در کشور، ناشی از ضعف کارکردها و برنامه‌های درسی نظام آموزشی است [۱۲]. با توجه به این میزان آشنایی دانشجویان با محورهای سبک زندگی اسلامی‌ایرانی، به نظر می‌رسد توسعه و اجرای برنامه‌های آموزشی در این زمینه یکی از ضروریات حوزه معاونت فرهنگی دانشگاه‌ها باشد.

باور به «تحکیم روابط خانواده‌ها» با ترویج سبک زندگی اسلامی‌ایرانی بیشترین میانگین نمره را در بین گویه های موردبررسی کسب کرد. این بدان‌معنی است که دانشجویان باور دارند ترویج سبک زندگی اسلامی‌ایرانی باعث تحکیم روابط خانواده‌ها می‌شود. در تأیید این یافته، مطالعه رضایی و گودرزی در میان خانواده کارکنان دانشگاه علوم‌پزشکی کرمانشاه نشان داد بین سبک زندگی اسلامی‌ایرانی با انسجام زناشویی، رضایت زناشویی و سلامت روان رابطه معناداری وجود دارد [۱۳]. دانشجویان در مطالعه حاضر نیز بر این باور بودند الگوی سبک زندگی اسلامی‌ایرانی در تحکیم روابط خانواده‌ها سودمند است. این یک یافته امیدوارکننده است و می‌تواند در برنامه‌های فرهنگی دانشگاه مدّنظر قرار گیرد.

میزان آشنایی با محورهای سبک زندگی اسلامی‌ایرانی و همچنین شرکت در فعالیت‌های فوق‌برنامه مهمترین عوامل تأثیرگذار بر دیدگاه دانشجویان درخصوص سبک زندگی اسلامی‌ایرانی بودند. این یک یافته مهم است که می‌تواند موردتوجه برنامه‌ریزان فرهنگی در دانشگاه قرار گیرد. دانشجویانی که به میزان بیشتری در فعالیت‌های فوق‌برنامه

[Downloaded from aijrh.umsha.ac.ir on 2026-11-20]

شرکت کرده بودند، به‌تبع میانگین نمره بالاتری از پرسش‌نامه را کسب کرده بودند. این یافته، سودمندی فعالیت‌های فوق‌برنامه دانشگاه در آشنا شدن دانشجویان با محورهای سبک زندگی ایرانی اسلامی را نشان می‌دهد.

برای نهادینه‌سازی سبک زندگی اسلامی‌ایرانی در سطح جامعه و به‌ویژه دانشگاه‌ها، نیاز به توجه بیشتر به این مسئله وجود دارد و ضرورت توسعه مداخلات آموزشی دراین‌خصوص احساس می‌شود. دراین‌راستا، دانشگاه‌ها می‌توانند به شکل رسمی وارد عمل شوند و در کنار مباحث تخصّصی آموزشی، مباحث و کارگاه‌های برای آشنایی بیشتر دانشجویان، کارکنان و اعضای هیئت علمی با ابعاد سبک زندگی اسلامی‌ایرانی برگزار کنند. غفلت از این موضوع و بی‌توجهی به آموزش سبک زندگی اسلامی‌ایرانی می‌تواند صدمات جبران‌ناپذیری به همراه داشته باشد. بهره‌گیری از نقش اساتید در دانشگاه با توجه به نفوذ آنان در میان دانشجویان می‌تواند کمک‌کننده باشد. لازم است برنامه‌ریزی‌های مناسبی جهت افزایش نقش اساتید دراین‌راستا در دستور کار قرار گیرد.

نکته قابل‌تأمّل تأثیر منفی و معکوس سن و ترم تحصیلی بر دیدگاه دانشجویان درخصوص سبک زندگی اسلامی‌ایرانی است. هرچند در مدل تعدیل‌شده، این دو متغیّر تأثیر معناداری نداشتند، اما به نظر می‌رسد لزوم نگاه ویژه و توجه بیشتر مسئولان فرهنگی دانشگاه را می‌طلبد. لزوم واکاوی تأثیر معکوس سن و ترم تحصیلی بر دیدگاه دانشجویان درخصوص سبک زندگی اسلامی‌ایرانی می‌تواند مدّنظر مدیران فرهنگی قرار گیرد. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های کیفی در این زمینه صورت گیرند تا بتوان جمع‌بندی دقیق‌تری دراین‌خصوص ارائه داد.

مطالعه حاضر محدودیت‌هایی دارد که می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱- این مطالعه تنها در میان دانشجویان دانشگاه علوم‌پزشکی و خدمات بهداشتی‌درمانی کرمانشاه صورت گرفت. بنابراین ممکن است قابل‌تعمیم به سایر دانشجویان در ایران نباشد.

۲- جمع‌آوری اطلاعات به‌صورت خوداظهاری بود که ممکن است به خاطر خطای مطلوبیت جامعه‌ای (Social Desirability Bias) و یا خطای یادآوری (Recall Bias)، این میزان به‌دقت گزارش نشده باشد و با درصدی از خطا همراه باشد.

۳- ازآنجایی‌که این مطالعه به‌صورت مقطعی بود، باید در هنگام تفسیر نتایج دقت کرد؛ چراکه علّیت (Causality) را بررسی نمی‌کند.

شاید مهم‌ترین محدودیت در مطالعه حاضر نیز این بود که ما عملکرد و رفتار سبک زندگی اسلامی‌ایرانی را بررسی نکردیم. پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده در کنار تعیین آگاهی و دیدگاه درخصوص سبک زندگی اسلامی‌ایرانی، وضعیت عمل به آن نیز بررسی شود. باوجوداین، مطالعه حاضر یافته‌های قابل‌توجهی درخصوص باورهای دانشجویان درخصوص سبک زندگی اسلامی‌ایرانی دارد و می‌تواند به‌عنوان پایه و اساس برنامه‌ریزی‌های فرهنگی برای مدیران فرهنگی دانشگاه باشد.

نتیجه‌گیری

یافته‌های مطالعه حاضر اطلاعات ارزشمندی را در اختیار برنامه‌ریزان فرهنگی در دانشگاه قرار می‌دهد. بیش از نیمی از دانشجویان میزان آشنایی خیلی کم و کمی با محورهای سبک زندگی اسلامی‌ایرانی داشتند. با توجه به تأثیر شرکت در فعالیت‌های فوق‌برنامه، ترویج این برنامه‌ها و برگزاری جلسات آموزشی در ساعات فرهنگیِ دانشگاه‌ها به‌منظور آشنایی بیشترِ دانشجویان با محورهای سبک زندگی اسلامی‌ایرانی می‌تواند یافته‌های سودمندی را در این زمینه به‌دنبال داشته باشد. بیش از نیمی از دانشجویان مطالعه حاضر بر این باور بودند که الگوی سبک زندگی اسلامی‌ایرانی در تحکیم روابط خانواده‌ها سودمند است. این یک یافته امیدوارکننده است و می‌تواند در برنامه‌های فرهنگی دانشگاه مدّنظر قرار گیرد.

تشکر و قدردانی

از همه دانشجویان شرکت‌کننده در مطالعه کمال تشکّر و قدردانی به عمل می‌آید.

تضاد منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافعی گزارش نکردند.

ملاحظات اخلاقی

رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان گرفته شد و آن‌ها از محرمانه بودن اطلاعات و هدف پروژه مطّلع بودند و با تمایل در مطالعه وارد شدند. این مطالعه به تأیید کمیته اخلاق دانشگاه علوم‌پزشکی و خدمات بهداشتی‌درمانی کرمانشاه (شناسه اخلاق: IR.KUMS.REC.۱۴۰۱.۱۷۷) رسید.

سهم نویسندگان

دکتر مهدی میرزایی علویجه (نویسنده اوّل): ایده‌پردازی و طراحی مطالعه، توسعه پرسش‌نامه و مشاوره علمی (۵۰ درصد)

دکتر فرزاد جلیلیان (نویسنده مسئول): پژوهشگر اصلی (۵۰ درصد)

حمایت مالی

این دست‌نوشته حاصل از یک طرح تحقیقاتی بود که با حمایت مالی دانشگاه علوم‌پزشکی و خدمات بهداشتی‌درمانی کرمانشاه (طرح شماره ۴۰۱۰۳۶۷) انجام شد.

[Downloaded from aijrh.umsha.ac.ir on 2026-11-20]

REFERENCE

1. Navabakhsh M, Salehy Amiri SR, Rezaee A, Hashemi A. Identifying the components of Islamic-Iranian lifestyle among students. J Intercultural Studies. 2020; 44(15): 127-153. Link
2. Farhangi AA, Amiri M, Moravian M, Nazari K. Presentation of the Islamic-Iranian lifestyle promotion model in IRIB with a focus on TV dramas. Interdisciplinary studies in media and culture. 2017; 6(2): 23-51. Link
3. Banaiyan M, Yarmohamadian M, Kashtiaray N, Aghapor SM. Exploring the concept of an Islamic - Iranian lifestyle point of view in supreme leader's at the Quran verses and hadithes. J Cultural Manag. 2016; 9(30): 59-90. Link
4. Darkhawaja RA, Kwiatkowski M, Vermes T, Allabadi H, Merten S, Alkaiyat A, et al. Exploring the role of social capital, self-efficacy and social contagion in shaping lifestyle and mental health among students representing the future healthcare workforce in Palestine: social cohort study protocol. BMJ Open. 2022; 12(1): e049033. PMID: 35045996 DOI: 10.1136/bmjopen-2021-049033
5. Walsh R. Lifestyle and mental health. American Psychologist. 2011; 66(7):579-592. DOI:10.1037/a0021769
6. Goodyear-Smith F, Coupe NM, Arroll B, Elley CR, Sullivan S, McGill AT. Case finding of lifestyle and mental health disorders in primary care: validation of the 'CHAT' tool. Br J Gen Pract. 2008; 58(546):26-31. PMID: 18186993 DOI: 10.3399/bjgp08X263785
7. Alasvand F. Studying the norms of religious lifestyle: explanation of three principles. J Woman Culture Art. 2013; 5(1): 45-62. DOI:10.22059/jwica.2013.30352
8. Khosravani Z, Jafarinezhad M, Golshani A. A Study the Lifestyle of Political agents in the Islamic Model of Iranian Progress (Case Study: Lifestyle of Political agents in Fars Province between 1392-1396). Journal of Intercultural Studies. 2017; 12(32): 35-59. Link
9. Koochakzaei M, Moghaddamnia H, Rabiee R, Feizian MR. Realization of the Iranian Islamic lifestyle. Iran J Culture Health Promot. 2021, 4(4): 483-487. Link
10. Rahnamaie SA. The lasting state of the manifesto of the second step of Islamic revolution based on innate and theological principles. Andishe-Novin-E-Dini. 2020; 16 (61):185-204. Link
11. Asadian S, Heydari N. Islamic-Iranian lifestyle of students of Azerbaijan Shahid Madani university. J Higher Educ Curriculum Studies. 2022; 13(26): 189-215. Link
12. Irannejad P, Monemi F. Assessing needs of curriculum based on Islamic-Iranian lifestyle in high school. Biquarterly J Islamic Educ. 2017; 12(25): 55-70. DOI: 10.30471/edu.2017.1345
13. Rezaei S, Goodarzi M. The effectiveness of Iranian Islamic lifestyle on cohesion, marital satisfaction and family mental health staff of Kermanshah university of medical sciences in the corona crisis. J Islamic-Iranian Family Studies. 2022; 1(2): 56-71. Link

[Downloaded from aijrh.umsha.ac.ir on 2026-11-20]